

פרשת וישלח
כניסת שבת: 17:17
צאת השבת: 17:12
רבנו תם: 17:50
אופק תל אביב
י"ט כסלו התשפ"א

בית תורה וחכמה "עשרת מרדכי אליהו"

בית מדרש יום והצות לילה, לימוד משניות והוזהר הקדוש לעילוי נשמת הגפטרס. ובית המהוי הנזקקים על שם ולעילוי נשמת מר"ר מרן הראש"צ המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אבותצירא זיל"א ולעילוי הגאונים הצדיקים: מרן הראש"צ הרב עובדים זסק"ר זצוק"ל זיע"א

פרשת השבוע חמורת מרן הראש"צ זיע"א

שלם בתורתו

"וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שָׁכָם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֹאֹוּ מִפְּדַן אֲרָם וַיַּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר" (ל"ג, י"ח)

כתב רש"י על פי דברי חז"ל (שבת ג"ל ע"ב): "שלם בגופו – שנתרפא מצליעתו, שלם בממונו – שלא חסר כלום מכל אותו דורו, שלם בתורתו – שלא שכח תלמודו בבית לבן". אמנם רש"י על הגמרא (שם) כתב בסגנון שונה: "שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך". בדרך כלל, ישנם שני דברים המעכבים את האדם ומפריעים לו ללמוד: האחד – חסרון בריאות; כי אם הוא חולה, אינו יכול ללמוד בנחת. והשני – חסרון פרנסה, כדברי חז"ל (ירושלמי תרומות ס"ז פ"ח ה"ד, מ"ו ע"ג): "כל האברים תלויין בלב – והלב תלוי בכיס".

שלמותו של יעקב אבינו היתה בהיותו שלם בגופו, שזרחה לו השמש, ובאותו היום שהוכה נרפא מצליעתו, ככתוב (מלאכי ג', כ'): "שמש צדקה ומרפא בכנפיה". וגם שלם בממונו – שלא נחסר מממונו מאומה. וכאשר היתה לו בריאות ופרנסה טובה ממילא התוצאה היתה שהיה שלם בתורתו.

התורה טורחת לספר לנו שיעקב אבינו היה שלם בתורתו. מי לנו בעל יסורים גדול כיעקב אבינו אשר התייסר בבית לבן, ולמרות הכל בעת שנדדה שנתו עסק בתורה יומם ולילה, וכן במשך ארבע עשרה שנה שקד בבית המדרש של שם ועבר ולא ישן. ואף על פי שעם לבן גרתי – תרי"ג מצוות שמרתי, ולא שכח את תלמודו. ואכן, הלכה פסוקה היא ברמב"ם (פ"א מהל' תלמוד תורה הל' ח) שכל אדם מישראל חייב בלמוד תורה, וז"ל: "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר פניו שלם בגופו בין בעל יסורים... חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א', ח): 'ויהגיתו בו יומם ולילה'".

כי מי שאינו חס ליסורים ולהפסד ממונו – ואף על פי כן עוסק בתורה וחוזר על התלמוד – תלמודו מתקיים בידו, ומתוך שלומד מעוני ויסורין, סופו ללמדה מעושר ובנחת. במשך ארבע עשרה שנות שהותו של יעקב בבית שם ועבר, היה פנוי ללמוד תורה יומם ולילה, אבל במשך עשרים שנה ששהה בבית לבן, היה עסוק בכל עת בעבודתו, וכמו שהוא עצמו העיד על עבודתו (ל"א, מ): "הייתי ביום אכלי חרב וקרח בלילה ותדד שנות מעיני". והיה מקום לחשוב שמשום כך לא היה יעקב אבינו פנוי ללמוד תורה, משום כך התורה מעידה שהיה שלם בתורתו שלא שכח תורתו מאומה, ובכל רגע שהיה עסוק בעבודתו בבית לבן הרשע, היה משגן את לימודו שלמד בבית אביו ובישיבת שם ועבר, וכך נשאר שלם בתורתו.

וההדגשה כאן היא, שלימוד התורה של יעקב אבינו היה חשוב אצלו יותר מכל שאר הדברים שהיו ברשותו, יותר מממונו, ויותר מגופו. חכם מנשה שלו זצ"ל היה אומר בשם בעל הבא"ח זיע"א, שכל אדם שאינו מצליח לישון לאחר יום של עבודה מפרכת, הרי מיד הוא נוטל כדור שינה, אבל יעקב אבינו לא עשה כן, אלא ביום הוא למד ושינת תורה שבכתב, ובלילה – תורה שבעל פה, וכך לא שכח מאומה מתורתו.

סגולה לעת צרה

"וַיִּסְעֹוּ, וַיְהִי חַתַּת אֱלֹקִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֵיתֶיהֶם, וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרָי בְּנֵי יַעֲקֹב" (ל"ה, ה')

פסוק זה חשוב מאוד, וטוב לשנונו ולזכרו, לפי שיש בו סגולה לאומרו בכל עת צרה שלא תבוא על הפרט ועל הכלל.

שמותיו של יעקב

"וַיִּצַב שֵׁם מְזֻבָּח וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל" (ל"ג, כ')

חז"ל אומרים (מגילה ח"י ע"א): "שקראו הקב"ה ליעקב א-ל".

כאשר ניסה בלעם לקלל את עם ישראל, קראם בשם "יעקב" – ולא עלתה בידו לקלל אותם; ניסה בשם "ישראל" – ולא הצליח. זהו שאמר הפסוק: "לך ארה לי יעקב ולכה זועמה ישראל" (במדבר כ"ג, ז).

אז הבין בלעם שלעם ישראל יש שם מיוחד, שלא השתמש בו בקללתו, ולכן לא יכול היה לפגוע בהם. הוא השם שקרא ה' ליעקב: "א-ל". על כך אמר בלעם (שם, כ"ג): "עתה יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל" וניין לר"א בספרו יקול אליהו (דברי מרדכי"י).

פרשת בלק אות צ"ז.

תנא דבי אליהו חידושים בפרשה חבית מדרשו

מצוות חנוכה של כל השנה

שתי גזירות של היוונים בוטלו בחג החנוכה. האחת היא, שגזרו היוונים לקנות לפי החודשים הלועזיים שבאותם ימים, החודשים היוונים, שעל פיהם ניהלו את המדינה ואת החיים הפרטיים של כל אדם בממלכה.

גזירה אחרת היא, שאסרו על היהודים לברך זה את זה במילה "שלום". כשיהודי היה נשאל מה שלומו, היה אסור לו לומר "ברוך השם". גם בגלל שיש לביטוי זה משמעות של שלום שבין אדם לחברו, וגם בגלל שהוא מזכיר את שמו של ה', שכן גם "שלום" הוא אחד משמותיו של הקב"ה.

תאריכים עבריים ותאריכים לועזים

הגמרא במסכת ראש השנה (י"ח) מספרת, שכאשר גברה מלכות חשמונאי וניצחו את היוונים, התקינו שיהיו מזכירים שם שמים אפילו בשטרות, וכך היו כותבים: "בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לא-ל עליון". התקנה לא הייתה תקנה של חז"ל, אלא הנהגה של הציבור. אותם אנשים שנמנעו עד כה למנות לפי התאריך היהודי, לפי הדברים שחשובים לעם היהודי, לפי השנה שבה מינו את הכהן הגדול החדש, ראו מעתה ניצחון בכך שיכולים הם למנות לפי סדר החיים של העם שלהם ולא של עם אחר.

ההלכה הזאת של מניין החודשים שלא על-פי אומות העולם נקבעה להלכה שמחייבת אותנו גם כיום, להקפיד שלא להשתמש בתאריכים לועזיים. גם התאריכים הלועזיים של ימינו הם התאריכים של אומות העולם שהם מונים לחודשים על-פי שמותיהם של אלילים שונים, או מלכים של יוון ורומא שנחשבים טובים בעיניהם, אך כמונח לא בעיני עם ישראל.

מה גם שהימים של הלוח שלהם מוטעים לעומת לוח השנה המדויק שלנו. והגרוע מכל הוא, שהשנה שלהם נמנית על-פי לידתו של אותו האיש, שעל-פי ההלכה נחשב לעבודה זרה.

חנוכה – לברך בשם ה'

דווקא בימי החנוכה, שבהם ניסו למנוע מאתנו את השימוש בלוח העברי, אנו צריכים לתקן את העיוות הזה. ומי שנוהג בכל השנה להשתמש בתאריכים הלועזיים – צריך לתקן את דרכו במיוחד בימי חג החנוכה. ואם לא עשה כן עד כה – זה הזמן המתאים ביותר להתחיל בכך. הגמרא מספרת, כאמור, כי אותם אנשים שנמנעו מהם בכוח לברך איש את רעהו בשם ה', החליטו לברך איש את רעהו בשם ה' בכל הזדמנות, עד שאפילו בשטרות היו מזכירים את שם ה'. אך המצב הזה הוליד בעיה אחרת.

כששמעו חכמים על דבר זה אמרו, שכאשר השטרות הללו ייכנסו לשוק ויתחילו לסחור בהם – הם יגיעו ליד ביזיון, ואין ראוי כן לשרט שעליו כתוב את שמו של ה'. על כן החליטו חכמים לבטל את תקנת הציבור של כתיבת שם ה' על שטרות. היום שבו ביטלו זאת היה ג' בתשרי, ועשו אותו יום טוב.

להקפיד על אמירת "שלום" דווקא

ידוע כי המצב שכיה עד ימינו אנו, שכן על שטרות הדולר האמריקני כתוב שם ה' באנגלית, ואומר הרב "שדי חמד" ששם ה' בכל לשון – נקרא שם ה', ועל כן אסור להיכנס עמו לנוחיות אם הוא גלוי, אלא אם הוא מונח בארנק או אפילו בכיס המכנסיים, שאז מותר הדבר.

ואולם את העניין לברך איש את רעהו בשם ה' לא ביטלו חכמים, ועל כן צריך להשתדל לברך במילה "שלום" בכל השנה כולה. ומי שרגיל לברך את חבריו במילים לועזיות כמו: "היי", "ביי", "אהלן", "צ'אווי" וכו' – יקפיד לומר "שלום" דווקא. ויקפיד על כך בכל ימות השנה, ובמיוחד בימי החנוכה. זה הזמן המתאים ביותר להתחיל בכך. שבדיק בדבר שאותו ניסו היוונים למנוע מאתנו – בזה עלינו להתחזק בכל שנה ושנה בימים אלו ומהם לכל השנה כולה.

וישם לב אדם, שהתירו לאדם לומר "שלום" אפילו באמצע קריאת שמע ופסוקי דזמרה, מחמת חשיבות האמירה הזאת (סימן נו סו), אלא שלא נהגו כן. מה שמרתח עוד את חשיבותה של אמירת "שלום", היא ההלכה שאומרת שאסור לומר "שלום" בבית המרחץ ובמקומות מטונפים, כי "שלום" הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא. ומספרים כי בשכונת "בית ישראל" היה בלן ששמו רבי שלום, ויש שהיו קוראים לו ר' שולץ, כיוון שיש להזהר שלא לומר שם ה' בבית המרחץ.

"אביהם של ישראל" על התורה"

הלכות שבת
מפסקי מרן
הראש"צ זיע"א

הלכות חנוכה

- א. **חנוכה** בשמחה ובבגדים נאים - כתב הרב כף החיים (סי' תרעו אות ה) שצריך להדליק נרות חנוכה ולברך בשמחה. וגאון עוזנו הבן איש חי כתב בספרו עטרת תפארת (אות כו): "בראש חודש וחנוכה ופורים יש יתרון ומעלה בבחינת הנשים לכן צריכים הם להחליף בגדיהם ולא ישארו בבגדי חול. גם אשה שיש לה תכשיטין של זהב תלבשם באלו הימים להורות על יתרון שיש באלו הימים בבחינה שלהם למעלה".
- ב. **לכן**, הנשים צריכות להזהר להתלבש יפה ולשים תכשיטים לכבוד ההדלקה כי הדלקה עושה מצוה, והעיקר הוא בזמן ההדלקה. גם גברים יזהרו בזה להתלבש כפי שהם מתלבשים לכבוד אורחים, מי ששם כובע על הראש או לובש מעיל כשבאים אורחים חשובים לביתו יתלבש כך בשעת ההדלקה, ובודאי לא יברך עם חולצה קרועה, סנדלים וכדומה, וכל זה להראות כמה המצוה יקרה וחיבה לנו!
- ג. **חביבות המצוה** - מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד, וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו. אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן ונרות מן הצדקה ומדליק. (רמב"ם פ"ד הל' יב).
- ד. **קודם** ההדלקה יאמר "לשם יחוד" כמובא בסידור, ואין די באמירת "הנרות הללו" להפטר מאמירת "לשם יחוד", שהרי מה שאומרים "הנרות הללו" הוא אחרי ההדלקה. ולא רק לפי הקבלה יש צורך באמירת "לשם יחוד" קודם מצוה אלא גם לפי הפשט, שהרי מצוות צריכות כונה וכאשר אומר בפיו את כונת המצוה, קודם עשייתה, הרי הוא מכוון באמירתו לקיום המצוה.
- ה. **בלילה** הראשון ידליק נר אחד, ולפני שידליק יברך שלוש ברכות: א. "להדליק נר חנוכה". ב. "שעשה ניסים". ג. "שהחיינו"; ואחרי סיום כל הברכות ידליק את הנרות.
- ו. **כשמברך** "להדליק נר חנוכה" מלבד פשט הברכה, יכוון גם להדליק את התלהבות לבו בגודל הנס וישועת ה'. (עיין רמב"ם הלכות חנוכה פ"ד הל' יב).
- ז. **כשמברך** "שעשה ניסים" יכוון מלבד נס פך השמן שהוא עיקר הנס, גם לנס המלחמה. (פרי"ח, מאירי שבת וכן אמר האדמו"ר השביעי של תב"ד זצ"ל).
- ח. **מליל שני** ואילך, יברך רק שתי ברכות: "להדליק" ו"שעשה ניסים". אם לא ברך "שהחיינו" בלילה הראשון, יברך "שהחיינו" בלילה השני, או בשאר הלילות כשיזכר. (תריעו ס' א). ואם נזכר שלא בירך "שהחיינו" תוך חצי שעה מההדלקה, יברך בעת שנוכר.
- ט. **אחר שברך** על הנרות, לא ידבר עד שיגמור להדליק את כל הנרות, ואם דיבר לפני הדלקת הנר הראשון דברים שאינם שייכים להדלקה, יאמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ויחזור ויברך. (מתוך "מאמר מרדכי" למועדים)

סיפור השבוע
מעשיהם של צדיקים

שיעור בדקדוק

לרב אליהו זצוק"ל הייתה גישה מקרבת מאוד לאנשים רחוקים, אפילו הרחוקים ביותר. הוא היה מאיר להם פנים והם היו מרגישים את האהבה הגדולה שלו, וכך ההתנגדויות שלהם היו נופלות. הבעיה הייתה כאשר האנשים לא היו פוגשים אותו, ולא רואים את האור הגדול שלו.

מעשה היה בשולמית אלוני, שכאשר הייתה שרת החינוך ביטלה דברים שונים בחומר הלימוד שלא מצאו חן בעיניה, וביניהם את הלימוד בספר יהושע שעוסק בכיבוש הארץ, עד שפוטרה ממשרתה.

היו רבים שתקפו אותה במילים קשות וחריפות. אבל מרן הרב אליהו זצוק"ל אמר שאי אפשר לשנות בכוח את עם ישראל. הדרך היא להכיר להם את התורה, והמאור שבתורה מחזירם למוטב. הוא הזכיר את דברי הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ז הלכה ה) שכתב: "וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה", ואמר שגם שרי ממשלה ושופטי בית המשפט העליון יחזרו בתשובה, וגם שולמית אלוני תחזור בתשובה, תבוא לבית הכנסת ותשב בעֲצָרְתָּנִשִּׁים.

למחרת, בנינתו ברדיו העוסקת בלשון העברית, השמיע אבשלום קור הקלטה של הדברים של הרב אליהו ודן בשאלה האם יש לומר עֲצָרְתָּנִשִּׁים או עֲצָרְתָּנִשִּׁים. הוא כמובן לא דן בתוכן של הדברים, אלא רק בדקדוק שלהם.

שולמית אלוני לא אהבה את העובדה שאבשלום קור משמיע ברבים הקלטה שעוסקת בחזרתה בתשובה ובישיבתה בעזרת נשים, במיוחד שזה היה הדבר שהיא נלחמה נגדו בכל כוחה, ולכן התקשרה אליו וגערה בו.

בתוכניתו ביום המחרת סיפר אבשלום קור על השיחה עם שולמית אלוני והזכיר למאזינים שהוא לא דיבר על התוכן, רק על הדקדוק. כדי שיהיו בטוחים בכך, השמיע שוב את אותה הקלטה... **זהו** נסתיימה הפרשה, וגם זכינו ללמוד שצריך להחזיר יהודים בתשובה בנתינת כוח ואמון ותקווה, ולא בערה והחלשת כוח.

בעיתו ובזמנו

אחת החופות שאותן ערך הרב זצ"ל היו בשבילי שיעור מאלף בענווה. ראיתי את הרב מגיע לאולם ברכב פשוט, לא רכב שרד, ונכנס בזריזות לערוך את החופה. הרב הוזמן לערוך חופה לפני השקיעה, בשעה 19:00, והגיע בשעה 18:45. לאחר שהרב הזדרז והגיע, החליט החתן שהוא רוצה את החופה דווקא בשעה 21:00, לאחר השקיעה. הרב, שכל רגע אצלו היה מנוצל, שקול ומדוד, ישב וחיכה שעתיים ורבע מבלי לומר מילה. לא תלונה, לא גערה ואפילו לא מבע של חוסר סבלנות והסתכלות תכופה בשעון.

ישב בסבלנות ובשלווה וחיכה שתגיע השעה. בהגיע השעה המיועדת, ערך הרב את החופה במאור פנים ובשמחה. **(אביהם של ישראל, חלק ט')**

בית התמחוי "עטרת מרדכי אליהו"

חסד - היום יותר מתמיד

למשפחות רבות בישראל מגפת הקורונה החמירה את מצבם. מוזמנים להצטרף אלינו לחסד, להיות כאן למענם. לפני שאתם קונים מוצרים לכבוד שבת קודש מוזמנים לקנות מליצי יושר ולכבד את שולחן השבת שלהם. מבצע ההתרמה כולל ארבעה סלי מזון בחודש בכל יום שישי סל מזון מכובד, בתלוש. התרומה נטו למשפחות! סל למשפחה-100 ₪

לתרומה באשראי מאובטח, לפי סעיף 46:
<http://lp6.me/avSQx>

רוצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשנו או סלי מזון לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה שלמה, דיווג הגון או לעילוי נשמת?
פנו ל: בית תורה וחסד- "עטרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות.
ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון חוקדש לעילוי נשמת:

בן ציון (בני) בן סימה למשפחת לוי, יעקב מסעוד בן חנינה דדה, יוסף בן שמעא, שמעון בן שמואל שלמה בן יאיר צדיק וחסלו, זכריה בן שירנה ושמואל, חיים צורי בן קוקה יוסף, שי מרדכי בן בתיה הרב שלמה בר זוהרה, אפרים בן שמחה, אליהו בטיטו בן אהרון, זמיר בן סלימה ואהרון, ורדי רונן, מרים בת סוברה, סלם לוי, שושנה בת אברהם, שינה שושנה בת שרה ז"ל, שרה בת שושנה, ת.צ.ב.ה.